

Eğitim Kurumlarında Görevli ğretmenlerin Mesleki Statüsü ve Kaygı Kaynaklarının Problematik İncelemesi

Adıgüzel oban

MEB Eğitim Yöneticisi

adiguzelcoban76@gmail.com, ORCID:0009-0003-7109-8711

zet

Bu çalışmanın amacı, eğitim kurumlarında görevli öğretmenlerin mesleki statüsü ve kaygı kaynaklarının problematik incelemesidir. Geçmişten günümüze dek mesleklerin sosyal statüleri ve saygınlıkları ile o mesleklere mensubiyeti olanların nitelikleri arasında kuvvetli bir ilinti söz konusudur. Öğretmenlerin icra ettikleri mesleğin statüsünün eğitim-ğretim amacı ve hedefi doğrultusunda değerlendirilmesiye bu durumda ehemmiyetli bir durum göstermektedir. Bundandır ki öğretmenlik mesleğine atfedilen hedefin ve amacın öğretmenlerce gerçekleştirilebilmesi mesleğin statüsünü de etkilemektedir. 1980’li yıllardan itibaren izlenen yeni liberal ekonomi ve sosyal politikalar öğretmenliğe bakışı açısını da gayet olumlu anlamda yeterli ölçüde değerıştirmiştir. Sosyal dokuda ehemmiyetli bir fonksiyonu ifa eden öğretmenlerin mesleğine yönelik olarak tutum ve davranışlarını belirleyen toplumsal ve kültürel etkiler bulunmaktadır. Sosyal yaşamın en ehemmiyetli parçaları arasında bulunan öğretmenlerin yetiştirilmesi ve yetiştirildikten sonra karşılaştığı zorluk ve eksikliklerin bulunduğu herkesçe bilinmektedir. Bunlar ğretmenlik mesleğini ifa edenlerin sosyal hayattaki statü ve konumlandırılma biçimlerinden kaynaklanabilmektedir. Eğitim-ğretim faaliyetinin merkez nirengi noktasında insanın bulunduğu düşünüldüğünde bütün alanlarda

meydana gelen gelişmeden en fazla etkilenme yaşayan meslek gruplarının başında öğretmenlerin bulunduğu oldu yadsınamaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Profesyonel olmayan faktörler ise; medya, hiçbir şey olamıyorsan öğretmen ol anlayışı, toplum tarafından öğretmene verilen değer, öğretmenin kişisel özellikleridir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Kurumları, Öğretmen, Mesleki Statü, Kaygı Problematığı

Problematic Examination of the Professional Status of Teachers Working in Educational Institutions and Sources of Anxiety

Abstract

The aim of this study is to investigate the professional status of teachers working in educational institutions and problematic sources of anxiety. From the past to the present, there has been a strong correlation between the social status and respect Decency of professions and the qualifications of those who belong to those professions. If the status of the profession that teachers perform is evaluated in accordance with the educational and educational purpose and goal, it shows an important situation in this case. Therefore, the fact that the goal and purpose attributed to the teaching profession can be realized by teachers also affects the status of the profession. the new liberal economy and social policies followed since the 1980s have also changed the point of view of teaching to a sufficient extent in a very positive sense. There are social and cultural influences that determine the attitudes and behaviors of teachers who perform an important function in the social fabric towards their profession. It is known to everyone that there are difficulties and shortcomings that teachers, who are among the most important parts of social life, face after education and upbringing. Dec. These may be due to the status and positioning of those who perform the teaching profession in social life. Considering that there are people at the central triangulation point of education and training activities, it comes across as an undeniable fact that teachers are at the head of the professional groups that are most affected by the development in all areas. The non-professional factors are; the media, the understanding of being a teacher if you can't be anything, the value given to the teacher by society, the personal characteristics of the teacher.

Key Words: Educational Institutions, Teachers, Professional Status, Anxiety Problems

Giriş

Ülkemiz eğitim sistemi çerçevesinde öğretmenlerde olması gerekli olan bir takım hususiyetler, yeterlilikler, roller ve ayrıcalıklı yönler vardır. Ülkemizde Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü tarafından 2020’de öğretmenleri alan bilgisi, pedagojik formasyon ve mevzuat bilgisi açısından yetiştirmek ve geliştirmek amacıyla eğitim alanındaki paydaş kesimlere başlıca bir ölçüt olabilmesi bakımından öğretmenliğin genel ve özel yeterlilikleri açıklanmıştır (Üstüner, 2021; Çelikkaya, 2019).

Alan bilgisi, pedagojik formasyon ve mevzuat bilgisi açısından her öğretmenin yeterli ölçüde yetişmesi gerekir ki, toplum tarafından da statüsünün değeri kabul edilebilsin. Her meslek dalının halk tarafından bir algılanma şekli ve statü biçimi olduğu gibi öğretmenliğin de halktan halka farklılık gösteren statüsü bulunmaktadır. 2021’deki Global Öğretmen İndeksi’ne göre öğretmenliğin bir meslek olarak statüsünün devletten devlete de farklılıklar arz ettiği görülmektedir (Dolton vd., 2021).

Öğretmenler bilişsel, duyuşsal ve karakter açısından bir takım hususiyetlere sahip olmalıdır. Bu özellikleri; iletişim becerisine sahip olmak, ana dilini düzgün konuşmak, mesleğini sevmek, içerisinde yaşadığı sosyal dokunun ve evrensel değerleri tanımak, aydın bakış açısı gelişmiş, eşit ve objektif eğitim ile ilgili sorunları bilimsel yöntemlerle araştırma takip etmelidir (Üstüner, 2021; Çelikkaya, 2019).

Ayrıca bu özellikleri öğrencilerin beklenti ve gereksinmelerini dikkate alma, planlı çalışma, eğitim-öğretim ortamını düzenleme, yenilik ve gelişmelere açık olma ve farklı kültürlere duyarlı olma şeklinde sıralayabiliriz (Çelikten vd., 2005; Titrek, 2021; Çelikkaya, 2019; Oktay, 2021; Şişman, 2019).

Öğretmenlerin Mesleki Statüsü ve Kaygı Kaynaklarının Problematiği

Her mesleğin toplum içerisinde bir algılanış biçimi ve statüsü olduğu gibi öğretmenlik mesleğinin de toplumdan topluma değişiklik gösteren statüleri vardır. Global öğretmen indeksine (2021) göre

öğretmenlik mesleğinin statüsünün devletten devlete çok farklılaştığı görülmektedir (Dolton vd., 2021).

Öğretmenlerin toplum katmanları arasındaki mevcut statüsü, her devletteki eğitime verilen önemi anlamada ehemmiyetli bir sorgulama alanıdır (Fwu ve Wang, 2020).

Toplumda öğretmenliğe atfedilen statü mesleği icra edenlerin iş kalitesi ve verimliliğini etkilediği ölçüde öğretmenliği seçmekte ve öğretmenliğe nitelikli kişilerin girebilmesinde etkin olmaktadır. Zira toplumda statüsü yüksek ve prestiji fazla olan meslek dallarının saygınlığı da yüksektir (De Wet, 2021).

Bir toplum katmanında öğretmenlik mesleğini icra edenlerin saygınlığı, bunların maddi kazancının farklı mesleklerle karşılaştırılmasında, ebeveynin çocuğunun öğretmen olmasını istemesinde, öğrenci ve ebeveynin öğretmene duyduğu saygı, halkın eğitim sistemine güvenmesi ölçüsü gibi değişkenlerle belirlenilmektedir (Göker ve Gündüz, 2020).

Toplumların siyasal ve sosyal bağlamda yapıları zamanla değiştikçe, politika ve halkın algısı da değişebilmekte ve öğretmenin durumunda değişiklikler olabilmektedir (Fwu ve Wang, 2020).

Toplumsal olarak da büyük değer atfedilen öğretmenlik mesleği ve öğretmenler, iş ve hayat şartlarının zorluklarına karşın, toplumsal statülerini uzun seneler boyunca korumayı başarmışlardır (Işık vd., 2020; Torun, 2020).

Öğretmenler toplum nazarında hep hususi bir konumda görülmüş ve özel bir öneme sahip olmuştur. Bundandır ki, öğretmenlerin kıymeti; yalnızca öğrenme faaliyetlerindeki rolleri ile değil, aynı zamanda toplumsal formun sahip bulunduğu genişçe değer yargıları ile belirlenilmektedir (Verhoeven vd., 2021).

İnsan yetiştirme vazifesini yüklenmiş bulunan öğretmenlik mesleği, bu yönüyle diğer mesleklerden ayrılır. Bu özelliği ile toplumsal statüsü ileri bulunan ve saygın bir yere sahiptir. Bu saygınlığın korunması da öğretmenlere bağlıdır (Üstüner, 2021; Çelikkaya, 2019).

Geçmişten günümüze dek mesleklerin sosyal statüleri ve saygınlıkları ile o mesleklere mensubiyeti olanların nitelikleri arasında kuvvetli bir ilinti söz konusudur (Eraslan ve Çakıcı, 2021; Gönülaçar, 2021).

Öğretmenlerin icra ettikleri mesleğin statüsünün eğitim-öğretim amacı ve hedefi doğrultusunda değerlendirilmesiyle bu durumda ehemmiyetli bir durum göstermektedir. Bundandır ki

öğretmenlik mesleğine atfedilen hedefin ve amacın öğretmenlerce gerçekleştirilebilmesi mesleğin statüsünü de etkilemektedir (Ilo–Unesco, 2021).

1980’li yıllardan itibaren izlenen yeni liberal ekonomi ve sosyal politikalar öğretmenliğe bakışı açısını da gayet olumlu anlamda yeterli ölçüde değiştirmiştir (Torun, 2020).

Sosyal dokuda ehemmiyetli bir fonksiyonu ifa eden öğretmenlerin mesleğine yönelik olarak tutum ve davranışlarını belirleyen toplumsal ve kültürel etkiler bulunmaktadır (Uğurlu ve Polat, 2021).

Sosyal yaşamın en ehemmiyetli parçaları arasında bulunan öğretmenlerin yetiştirilmesi ve yetiştirildikten sonra karşılaştığı zorluk ve eksikliklerin bulunduğu herkesçe bilinmektedir (Işık, vd., 2020).

Bunlar öğretmenlik mesleğini ifa edenlerin sosyal hayattaki statü ve konumlandırılma biçimlerinden kaynaklanabilmektedir.

Eğitim-öğretim faaliyetinin merkez nirengi noktasında insanın bulunduğu düşünüldüğünde bütün alanlarda meydana gelen gelişmeden en fazla etkilenme yaşayan meslek gruplarının başında öğretmenlerin bulunduğu yadsınamaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır (Üstüner, 2021; Çelikkaya, 2019).

Öğretmenlerin devlet ve toplum yaşamında vazgeçilmez ana aktör olduğu yadsınamaz bir gerçekliktir.

Eğitim kurumlarının eksikliği ekonomi alanında yapılabilecek desteklerle ve değişik teşvikler ile giderilebilir, ancak öğretmenlerin oluşturduğu açığın yalnız başına ekonomi alanında yapılacak çalışmalarla giderilebilmesinin güç bir durum teşkil edeceği pekala söylenebilir (Üstüner, 2021; Çelikkaya, 2019).

Bu neden ile öğretmenin istihdam edilmesinde ve ihtiyacının dengelenmesinde öğretmenlik mesleğinin toplum yaşamındaki değer ve statüsü hayatî ölçüde ehemmiyet taşımaktadır ve bu da öğretmenliği tercihi arasına koyanlardan başlamak sureti ile tüm öğretmen yetiştirme ve geliştirme sürerini etkilemektedir (Üstüner, 2021; Çelikkaya, 2019).

Sonuç

Dünyanın birçok gelişmiş ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de öğretmenler, eğitim örgütlerindeki en önemli pozisyonu teşkil eden insanları yetiştirme ve geliştirme mesleğidir.

Öğretmenlik kişisel, toplumsal, kültürel, akademik, teknik boyutu olan profesyonel statüsü bulunan bir eğitim-ğretim mesleğidir. Uzmanlık gerektiren bir alan olan öğretmenlik mesleği kapsayıcı özelliğe sahiptir. Çünkü bir meslek kolunun tanımında yer alan ana öğeler öğretmenlik mesleğinde de bulunmaktadır.

Bu öğeler öğretmenin toplumdaki ehemmiyetli işlevleri yapabilmesi, cidd yetişme evresi istemesi, meslekî uzmanlık bilgisine yaslanması, genellik ile belli tutum ve davranışlarla ilgili kuralının bulunmasıdır.

Psikolojik ve fiziksel açıdan güçlü bir karakter olması gereken öğretmenler bilişsel, duyuşsal ve davranışsal yönden bir takım hususiyetlere sahip olmalıdır. Bu hususiyetleri; iletişim ve etkileşim bilgisine sahip olmak, ana dilini iyi konuşmak, meslek eğitimi sevmek, toplum yaşamını ve evrensel nitelikteki değer ve yargıları tanımak, aydın ve modern açıdan ileri seviyede olmak, adil ve tarafsız eğitimle alakalı olan problem odaklarını akademik yöntem ve tekniklerle araştırma takip etmek şeklinde sıralamak mümkündür.

Thoonen, Slegers, Oart, Peetsma ve Geijsel (2021) adlı uzmanların da belirttiği üzere öğretmenlik gerçek anlamda bir statü mesleğidir. Alan bilgisi, pedagojik formasyon ve mevzuat bilgisi açısından her öğretmenin yeterli ölçüde yetişmesi gerekir ki, toplum tarafından da statüsünün değerini kabul edilebilsin.

Her meslek dalının halk tarafından bir algılanma şekli ve statü biçimi olduğu gibi öğretmenliğin de halktan halka farklılık gösteren statüsü bulunmaktadır. Cave ve Mulloy (2020) adlı araştırmacılar da, evrensel koşullar ölçüsünde bir toplum katmanında öğretmenlik mesleğini icra edenlerin saygınlığının, bunların maddi kazancının farklı mesleklerle karşılaştırılmasında, ebeveynin çocuğunun ğretmen olmasını istemesinde, ğrenci ve ebeveynin öğretmene duyduğu saygı, halkın eğitim sistemine güvenmesi ölçüsü gibi değerkenlerle belirlenilmekte olduğunu belirtmektedir.

Konuyla ilgili yapılan araştırmaların sonucunda öğretmenlik mesleğinin ekonomik anlamda maddi getirisinin statüyü belirlemede ehemmiyetli bir etken olduğu görölmüştür. Ekonomik bir ölçüt olarak kabul edilen öğretmenlerin statüsü, öğretmenlerin sosyal sınıfına, çalıştığı çevreye, sosyal ilişkilerinin çeşit ve derecesine, çevre kalkınmasına katılma çabalarına göre değişebilmektedir.

Toplumsal strüktürün en gerekli ve önemli uzvu olan öğretmenlerin yetiştirilmesinde ve yetiştirildikten sonraki dönemlerde karşılaştıkları zorluklar ekonomik kaygı düzeyi ile bütünleştğinde içinden çıkılmaz bir duruma dönüşmektedir.

Ülkemizde üniversiteye hazırlık sürecinden öğretmenlik mesleğine giriş koşullarına kadar öğretmen olabilmek için harcanan çok büyük bir emek ve maddi çaba ve götürü söz konusudur. Bu açıdan içerisinde yaşadığımız süreç bağlamında öğretmenlerin ve öğretmenlik mesleğinin statüsünü etkileyen en önemli merkezi noktanın maddi anlamda ekonomik durum olduğu görölmektedir.

Benzer çalışmalarda öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda öğretmenlerin mesleklerini icra ederken yaşadıkları ekonomik zorluklar ve ekonomik kaygı düzeyleri ile ilgili görüşlerinin alınması sonucunda ortaya önemli durum değerlendirmeleri çıkmıştır.

Öğretmenler genel anlamda manevi olarak saygınlıklarını yitirdiklerini ve maddi olarak da her geçen gün artan ölçüde biraz daha ekonomik kayba uğrayarak, değer yitirdiklerini ve maddi kayba uğradıklarını düşünmektedirler.

Yirci (2020), öğretmenlerin mesleklerini icra ederken yaşadıkları en önemli öğrenme süreçlerine etki eden faktörlerden birinin ekonomik kaygılar olduğunu; öğretmenlerin kişisel ve meslekî gelişimlerini sürdürebilme noktasında istedikleri harcamaları yapamadıklarını ifade etmiştir. Bu bulgular mevcut bu araştırmanın bulguları ile de örtüşmektedir.

Birçok araştırma bulgularına dayalı olarak öğretmenlerin meslekî gelişimlerini sürdürebilmeleri ve çeşitli faaliyetlere katılabilmeleri için gerekli maddi desteğin sağlanması gerektiği ifade edilebilmektedir.

Aynı araştırmalarda öğretmenler, yaşadıkları ekonomik kaygılar sebebiyle kendilerinin de kişisel meslekî gelişimlerine ve öğrenmeye yeterince önem vermediklerini ve isteksiz olduklarını belirtmişlerdir. Bu bulgu da öğretmenlerin yaşadıkları ekonomik zorluklarla ilişkilendirilebilir.

Can'ın (2020) ğretmenlerin ekonomik imkansızlıklarıyla ilgili yapmış olduğu çalışmada elde ettiği, ekonomik kaygı yaşayan öğretmenlerin öğrenmeye ve öğretmeye pek de istekli olmadıkları ve bu konuda yeterince çaba sarf etmedikleri yönündeki bulgular ile mevcut bu araştırmanın bulguları ile de örtüşmektedir.

Bu bağlamda öğretmenlerde kaygı oluşturan nedenlerin başında ekonomik sorunların geldiği, öğretmenlerin yaşadığı ekonomik kaygı düzeyinin yüksek olduğu, öğretmenlerin toplum tarafından kendilerine bakış aıplarının değişmesi gerektiği, bu çerçevede düşük ücret alan ve statü kaybı yaşayan öğretmenlerin toplumsal statülerinin yükseltilmesi gerektiği, ekonomik kaygıların öğretmenlerin mesleki verimliliklerini olumsuz yönde etkilediği, öğretmenlerin mesleki verimliliklerinin arttırılması amacıyla süratle ve sürdürülebilir bir biçimde ekonomik kaygıların izale edilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak öğretmenlerin mesleki gelişimlerini en iyi şekilde sürdürebilmeleri ve motivasyonlarını ileri seviyede tutarak öğrencilerine çok daha yararlı olabilmeleri için ekonomik kaygı yaşamayacakları ölçüde makul düzeylerde gelire sahip olup rahat ve refah içinde yaşamaları gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Kaynakça

Akyüz, Y. (2021). *Türk Eğitim Tarihi*. Ankara: Pegem Yayınları.

Aliyev, B. (2020). *Okul Kültürü zerine Yönetici ve ğretmen Görüşlerinin Nitel Bir Analizi: Bak rneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2019). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamaları*. Sakarya: Sakarya Kitapevi.

Aras, N. ve Szen, N. (2020). *Yönetim Bilimi*, Ankara: PagemA Yayıncılık.

Can, D. (2020). *Sınıf Yönetimi El Kitabı: Araştırma, Uygulama ve Yorum*. Ankara: Pegem Yayınları.

Cave, S. ve Mulloy, C. (2020). *Sınıf Yönetiminde Genel ğretim Metotları*. İstanbul: Nobel Yayınları.

Ceylan, M. (2020). Öğretmenlere yönelik sürekli meslekî gelişim etkinliklerinin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerine göre incelenmesi: Türkiye ve İngiltere örneği. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi.

De Wet, O. (2021). *Eğitim Yönetiminde Geçerlik ve Güvenirliğinin Araştırılması*. Ankara: H.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi.

Demir, Y. (2021). Örgütlerde yönetsel etkinliğe yeni bir yaklaşım: Yaratıcı liderlik. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 11(22), 419-444.

Demir, S. ve Arı, Ö. (2020). Eğitsel Süreç Nedir? Bir Uygulama. *S.D.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (1), 87-102.

Doğan, M. (2005). *Tükenmişlik Yaşayan Öğretmenlerin Çeşitli Psikolojik Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi.

Dolton, P. ve Drucken, H. (2021). Yönetim ve Yönetici Yetiştirme, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 19(1-2).

Eraslan, B. ve Çakıcı, E. (2021). Öğretmenlerde Tükenmişlik. *AÜ Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12 (2).

Eren, E. (2017). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*. 7. Baskı, İstanbul: Beta Basım Yayım.

Fındıkçı, İ. (2017). *İnsan Kaynakları Yönetimi*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.

Göker, İ. ve Gündüz, Ö. (2020). Problem Davranışlar. Eskişehir: *VII. Özel Eğitim Günlerinde Sunulan Bildiri*.

Kalin, B., Gümüş, Ş. ve Peşkin, Ü. (2020). Fiziksel Egzersizlerin Saldırgan Davranış Üstündeki Etkisi. *Eğitim Bilimleri Birinci Ulusal Kongre Kitabı*. Ankara, 260-270.

Karamustafaoğlu M. ve Özmen, U. (2019). *Kişiliğin Yönetim Performansına Etkileri, Örgüt Ortamında Kullanılması: Arasında Karşılaştırmalı Bir Uygulama*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Oktay, S. (2021), *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*, Ankara: Bilim Kitap.

Özdevecioğlu, M. vd. (2019). Kadın ve erkek yöneticilerin yönetimi altındaki personelin motivasyon, stres ve iş tatmini farklılıklarını belirlemeye yönelik bir araştırma. *Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(2), 125-138.

zkan, F. (2012). *Eğitimde Yeni Gerçekler*, Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları.

Özsoy, T. ve Açıkalın, A. (2020). *ağdaş rgtlerde İnsan Kaynağının Yönetimi*, Ankara: PegemA Yayınları.

Selimoğlu, E. ve Biçen Yılmaz, H. (2019). Ekonomik kaygıların eğitimde kurum ve çalışanlar üzerine etkileri. *Paradoks, Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 5(1), 1-12.

şahan, G. (2019). "ğretmen Sorunları ve çözüm nerileri". *Eğitim ve Denetim*. 1(11):21-25.

şışman, S. (2019). *Proje Liderlerinin Yöneticilik-Liderlik zellikleri ile Karakter Profilleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, İstanbül.

Taşkın, C. ve Sönmez S. (2020) Sıfat Listesinin (ACL), *Türkiye Koşullarına Uygun Eşdeğerlik, Geçerlilik, Güvenilirlik, Norm alışması ve rnek Bir Uygulama*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbül.

Thoonen, W., Slegers, H., Oart, T., Peetsma, S. ve Geijse, M. (2021). Eğitimde zel Gereknimli Bireylerin Düzeyleri. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 7 (1), 39.

Titrek, N. (2021). *Sınıf Yönetimi ve Disiplin*. L. Küçükahmet (Ed), Sınıf Yönetimi, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Torun, A. (2020). *Eğitim zerine Bir İnceleme*. İstanbül: Marmara Üniversitesi Yayınları.

stner, M. (2021). Eğitim Kurumlarında Yönetim Tarzı leğinin Geçerlik ve Güvenirlik alışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 22(3), 429-457.

Verhoeven, A. Ve Schneder W. (2021). Eğitim Envanterleri. *Europe Journalist of Specialist Needal Educations*, 20 (2), 215-229.

Yetim, T. ve Göktaş, M. (2019). *Klasik Yönetici Davranışlarına ğretmenlerin Tepkileri*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.